บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ ประเภทสารสนเทศที่ใช้ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ สถานที่ในการสืบค้นสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศ

2. เพื่อศึกษาปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของอาจารย์

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากร คือ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยผู้วิจัยได้กำหนดเป็น 3 กลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศให้เห็นชัดเจน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ประกอบไปด้วยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ และสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

กลุ่มที่ 2 สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ประกอบไปด้วย สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชานิเทศศาสตร์

กลุ่มที่ 3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ประกอบไปด้วย สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 322 ชุด ได้รับกลับคืนมา 225 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 ของแบบสอบถามทั้งหมด ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS/PC$^+$) และค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยฝากแบบสอบถามให้เลขานุการสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทั้ง 12 สาขาวิชาช่วยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 322 คน ได้รับตอบกลับมา 225 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 ในกลุ่มนี้เป็นอาจารย์ที่สังกัดสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ร้อยละ 27.6 สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ร้อยละ 41.3 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 31.1

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุด คือ ร้อยละ 36.0 ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.2 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมา ปริญญาเอก ร้อยละ 30.7 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.1 ในจำนวนนี้เป็นผู้มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ ร้อยละ 39.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 34.2 และไม่มีตำแหน่งทาง

วิชาการ คือเป็นอาจารย์ ร้อยละ 25.3 และมีผู้เป็นศาสตราจารย์เพียง ร้อยละ 0.9 ส่วนใหญ่ร้อยละ 49.4 มีประสบการณ์ทำงานในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระหว่าง 10-20 ปี

ในด้านประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.6 มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ 5-10 ปี และร้อยละ 75.6 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ในระดับดี ในส่วนประสบการณ์การใช้อินเตอร์เน็ต พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.1 ใช้อินเตอร์เน็ตได้ในระดับดี และร้อยละ 69.8 มีประสบการณ์ในการใช้อินเตอร์เน็ต 5-10 ปี เช่นกัน

เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มอายุ พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่มอายุมีระดับความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับใช้งานได้ดีทุกกลุ่มแต่อยู่ในช่วงร้อยละที่ต่างกัน คือ อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 80.6 กลุ่มอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 87.8 และกลุ่มอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 75.3 ใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ดี ในขณะที่กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ดี ร้อยละ 48.7 และใช้ได้ในระดับพื้นฐาน ร้อยละ 48.7 เท่ากัน ระดับความรู้ความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ตมีลักษณะเช่นเดียวกันกับความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ คือ กลุ่มอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 71.0 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 79.7 และกลุ่มอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 74.4 ใช้งานอินเตอร์เน็ตได้ในระดับดี ในขณะที่กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 48.7 ใช้งานอินเตอร์เน็ตได้ดี และอีกร้อยละ 48.7 เท่ากัน ใช้งานได้ในระดับพื้นฐาน

1.2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้สารสนเทศทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมา ร้อยละ 28.9 ใช้ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ทั้งนี้อาจารย์มีวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศเพื่องานวิจัยและผลิตเอกสารการสอนในระดับมากที่สุด คือ $\bar{x}$ = 3.702 รองลงมา คือเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน $\bar{x}$ = 3.364 วิธีการที่อาจารย์ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศในระดับมากที่สุด คือ การค้นสารสนเทศจากอินเตอร์เน็ตด้วยตนเอง ($\bar{x}$ =3.613) รองลงมาใช้ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การไปใช้ห้องสมุด $\bar{x}$ = 3.387 และการใช้เอกสารส่วนตัว $\bar{x}$ = 3.124 สถานที่ที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศ คือ ใช้อินเตอร์เน็ตจากที่ทำงานและสำนักบรรณสารสนเทศ ($\bar{x}$ =3.587 และ 3.511) รองลงมา คือ การใช้อินเตอร์เน็ตจากที่บ้าน

ประเภทสารสนเทศที่ใช้ พบว่า อาจารย์ใช้สารสนเทศทั้งในรูปแบบสารสนเทศตีพิมพ์และสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก แต่ใช้สารสนเทศประเภทไม่ตีพิมพ์รูปแบบอื่นๆในระดับน้อย สำหรับประเภทสารสนเทศตีพิมพ์ที่ใช้ในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย ($\bar{x}$ = 3.989) รองลงมา คือ วารสาร ($\bar{x}$ =3.409) และหนังสืออ้างอิง ($\bar{x}$ =3.280)

ประเภทสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์ใช้มาก ได้แก่ บทความจากอินเตอร์เน็ต ($\bar{x}$ =3.540) ส่วนสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับ ได้แก่ ฐานข้อมูล Grolier Online ฐานข้อมูล Agricola Full-Text ฐานข้อมูล Science Direct ฐานข้อมูล DAO ฐานข้อมูล ERIC และฐานข้อมูล e-Encycopedia อาจารย์มีการใช้ในระดับน้อยทั้งสิ้น โดยรูปแบบสารสนเทศที่อาจารย์ใช้มาก คือ สารสนเทศในรูปแบบเนื้อหาเต็มรูป (Full-Text) ($\bar{x}$ =3.281) รองลงมาใช้ระดับปานกลางคือ รูปแบบรายการบรรณานุกรม $\bar{x}$ =2.839 และรูปแบบบทคัดย่อ $\bar{x}$ =2.657 และแหล่งสารสนเทศที่อาจารย์ใช้มาก คือ สำนักบรรณสารสนเทศ ($\bar{x}$ =3.669) และ

เว็บไซต์เฉพาะสาขาวิชา ($\bar{x}$=3.580) เว็บไซต์หน่วยงานราชการ ($\bar{x}$=3.473) และ เว็บไซต์สถาบันการศึกษา ($\bar{x}$=3.464)

เครื่องมือที่อาจารย์ใช้ทุกครั้งในการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ อินเตอร์เน็ต ร้อยละ 83.0 ฐานข้อมูลออนไลน์ ร้อยละ 52.0 และฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมห้องสมุด ร้อยละ 52.0 ส่วนเครื่องมือที่อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้เป็นบางครั้งในการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ ฐานข้อมูลซีดี-รอม ร้อยละ 59.1 และรายการบรรณานุกรมหนังสือ ร้อยละ 47.6 และเครื่องมือที่อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ บัตรดรรชนีวารสาร ร้อยละ 74.0 และบัตรรายการ ร้อยละ 70.2 ส่วนกลไกการสืบค้นสารสนเทศในอินเตอร์เน็ตที่อาจารย์ใช้มาก คือ Google ($\bar{x}$=3.696) และ Yahoo ($\bar{x}$=3.527)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ตามกลุ่มสาขาวิชาที่สังกัดมีรายละเอียดดังนี้ วิธีการแสวงหาสารสนเทศ พบว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่นอกจากจะค้นสารสนเทศจากอินเตอร์เน็ตมาก($\bar{x}$=3.635) ยังคงใช้ห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่อีกด้วย และห้องสมุดที่ใช้คือ สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. ($\bar{x}$=3.548) ส่วนอาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ค้นสารสนเทศจากอินเตอร์เน็ตมา ($\bar{x}$=3.582, 3.568) แต่ไปใช้ห้องสมุดในระดับปานกลาง ($\bar{x}$=3.371,3.243)

เมื่อพิจารณาถึงประเภทสารสนเทศที่ใช้ พบว่าอาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์มีการใช้สารสนเทศไม่ตีพิมพ์ในระดับปานกลางด้วยค่าเฉลี่ยที่สูง ได้แก่ ทัศนวัสดุ ($\bar{x}$=3.252) โสตวัสดุ ($\bar{x}$=3.213) และโสตทัศนวัสดุ ($\bar{x}$=3.111) ในขณะที่อาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ใช้น้อย อย่างไรก็ตามสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีการใช้มากเช่นเดียวกันทั้ง 3 สาขาวิชา แต่จะมีความต่างกันด้านเนื้อหาและฐานข้อมูลที่ใช้ คือ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์จะใช้ฐานข้อมูล Science Direct ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสาขาวิชาอื่น และอาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์ใช้ฐานข้อมูล ERIC ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสาขาวิชาอื่น อาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์ใช้ฐานข้อมูล e-Encycopedia และ e-Newspaper มากกว่าอาจารย์สาขาวิชาอื่น

แหล่งสารสนเทศ พบว่าในเรื่องการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล พบว่าอาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์มีการใช้ด้วยค่าเฉลี่ย($\bar{x}$=3.239) ซึ่งสูงกว่าอาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ($\bar{x}$=2.799 และ 2.659)

เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ พบว่า อาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีการใช้ฐานข้อมูลซีดี-รอม ทุกครั้งร้อยละ 25.8 เท่ากัน ส่วนอาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ใช้ฐานข้อมูลซีดี-รอม ทุกครั้งเพียงร้อยละ 12.9

1.3 ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์

ปัญหาส่วนบุคคล พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับน้อย แต่ปัญหาระดับน้อยที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่อนข้างสูง คือ ไม่มีเวลาที่จะสืบค้นข้อมูล ($\bar{x}$=2.259) ขาดความรู้ในเรื่องแหล่งสารสนเทศที่จะใช้สืบค้นสารสนเทศที่ต้องการ ($\bar{x}$=2.250) และพื้นความรู้ในการใช้เครื่องมือสืบค้นอิเล็กทรอนิกส์ไม่ดีพอ ($\bar{x}$=2.246)

ปัญหาด้านเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุด พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาระดับปานกลางในด้านระบบคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยขัดข้อง/ช้า ($\bar{x}$=2.605) นอกนั้นมีปัญหาในระดับน้อย

แต่ค่าเฉลี่ยของปัญหาค่อนข้างสูง ได้แก่ หน่วยงานไม่มีการจัดฝึกอบรมการสืบค้นสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ ($\bar{x}$ =2.165) การไม่มีคำแนะนำ/คู่มือวิธีกาสืบค้นสารสนเทศติดอยู่ที่ตัวเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละเครื่อง ($\bar{x}$ =2.134) และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเตอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ ($\bar{x}$ =2.107)

1.4 ผลการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์

เมื่อมีการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1.4.1 วิธีการแสวงหาสารสนเทศ อาจารย์ ร้อยละ 67.0 สืบค้นสารสนเทศด้วยตนเองผ่านคอมพิวเตอร์จากที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีอาจารย์ถึงร้อยละ 38.4 สืบค้นสารสนเทศด้วยตนเองผ่านคอมพิวเตอร์จากที่บ้านเพิ่มขึ้น และร้อยละ 43.3 ใช้สารสนเทศภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น แต่อาจารย์ถึงร้อยละ 51.8 ยังคงใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดเท่าเดิม และร้อยละ 42.9 สืบค้นสารสนเทศในห้องสมุดเท่าเดิม นอกจากนี้ยังพบว่าอาจารย์ร้อยละ 51.6 ใช้สารสนเทศภาษาต่างประเทศเท่าเดิม

1.4.2 ประเภทสารสนเทศที่ใช้ พบว่า อาจารย์ร้อยละ 60.4 ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น แต่ก็ยังมีอาจารย์ร้อยละ 54.0 ที่ยังใช้สารสนเทศตีพิมพ์เท่าเดิม แต่มีอาจารย์อีกร้อยละ 38.8 ที่ใช้สารสนเทศตีพิมพ์มากขึ้น

1.4.3 แหล่งสารสนเทศ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นในทุกแหล่ง คือ อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.5 ใช้เว็บไซต์เฉพาะสาขาวิชามากขึ้น ร้อยละ 59.5 ใช้เว็บไซต์องค์กรเอกชนมากขึ้น ร้อยละ 57.7 ใช้เว็บไซต์หน่วยงานราชการมากขึ้น และอาจารย์ร้อยละ 51.3 เข้าใช้เว็บไซต์สถาบันการศึกษามากขึ้น

ถึงแม้ว่าอาจารย์จะใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น แต่ก็ยังคงใช้แหล่งสารสนเทศสถาบันมากขึ้นถึงร้อยละ 38.4 คือ สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. และที่เห็นได้ชัดเจน คือ การใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่นๆและศูนย์สารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยน้อยลง

แหล่งสารสนเทศบุคคล ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในการใช้ คือ อาจารย์ ร้อยละ67.4 ยังสอบถาม/ปรึกษาเพื่อนร่วมงานเท่าเดิม ร้อยละ 52.0 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเท่าเดิม และอาจารย์ร้อยละ 50.4 ปรึกษาสมาชิกในครอบครัวเท่าเดิม

ในส่วนของแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เท่าเดิม ได้แก่ ร้อยละ 43.3 ติดตามสื่อหนังสือพิมพ์เท่าเดิม และร้อยละ 42.9 ติดตามมากขึ้น โดยอาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.0 ติดตามสื่อหนังสือพิมพ์มากขึ้น และร้อยละ 62.5 และ 61.6 ติดตามสื่อวิทยุและสื่อโททัศน์เท่าเดิม

1.4.4 คุณภาพสารสนเทศที่ได้รับ อาจารย์ร้อยละ 55.8 ได้รับสารสนเทศที่ตรงความต้องการเท่าเดิม ร้อยละ 42.0 ได้รับสารสนเทศที่ตรงความต้องการมากขึ้น โดยอาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ร้อยละ 55.4 ได้รับสารสนเทศที่ตรงความต้องการมากขึ้น และร้อยละ 61.2 ได้รับสารสนเทศที่มีความทันสมัยเท่าเดิม ร้อยละ 38.0 ได้รับสารสนเทศที่มีความทันสมัยมากขึ้น และร้อยละ 34.4 ได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้อง/ใกล้เคียงมากขึ้น

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปจากคำถามปลายเปิด พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.9 ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งอาจารย์ให้เหตุผลที่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ไว้หลายเหตุผลดังนี้ ร้อยละ 88.9 ใช้ได้สะดวก รวดเร็ว ใช้งานง่าย และได้รับสารสนเทศที่ทันสมัย ในปริมาณที่มาก และร้อยละ 88.9 การใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้ติดตามข่าวสารได้บ่อยขึ้นโดยเฉพาะทางอินเตอร์เน็ต ทำให้ปรับตัวให้ทันสมัย ทำงานได้เร็วขึ้น อีกทั้งยังสามารถสืบคนได้จากทุกที่ ทุกเวลา และอาจารย์ร้อยละ 80.0 มีความสุข เพลิดเพลินกับการสืบค้นด้วยเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้น นอกจากนี้อาจารย์ยังเห็นว่าการสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบมือไม่มีความเหมาะสมในสังคมปัจจุบัน แต่ก็ยังมีอาจารย์ร้อยละ 4.0 ที่ยังคงพยายามใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศระบบมือ ได้แก่ บัตรรายการและบัตรดรรชนีวารสาร ทั้งนี้เพราะใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้หรือไม่คล่อง (รายละเอียดดังตารางที่ 26และตารางที่ 27)

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่าประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และความรู้ความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ตของอาจารย์ ซึ่งพบว่าอาจารย์ทั้งกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตได้ดีเช่นกันทุกกลุ่ม จากข้อมูลในอดีตที่ผ่านมาจะพบว่าอาจารย์ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มักจะมีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตต่ำกว่าอาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เช่นจากการศึกษาของศักดา จันทร์ประเสริฐ(2541) ที่พบว่าอาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ตได้ดีกว่าอาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รวมถึงอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ แต่ผลการวิจัยในปัจจุบันชี้ให้เห็นว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกกลุ่มสาขาวิชามีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในระดับดีทุกกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตมีความสำคัญและใช้เป็นส่วนประกอบในชีวิตประจำวันของอาจารย์ และนักวิชาการในการดำเนินงานด้านต่างๆรวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่ามีอาจารย์อีกร้อยละ 0.4 ที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตไม่คล่อง ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า จะเป็นอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป

ดังนั้นเมื่อพิจารณาไปถึงช่วงอายุของอาจารย์ พบว่าอาจารย์ในช่วงอายุน้อยกว่า 50 ปีลงมา มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตได้ดี ในขณะที่อาจารย์ที่อยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในระดับพื้นฐาน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเกิดจากการที่วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตเพิ่งเข้ามาในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2535 อาจารย์ที่อยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 50 ปีลงมาจึงได้เรียนรู้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตมากกว่า อีกทั้งทางมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้นำระบบคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตเข้ามาใช้งานเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว คือในช่วงปี พ.ศ.2536 จึงน่าจะส่งผลให้อาจารย์ช่วงอายุน้อยกว่า 50 ปีลงมามีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้มากกว่า

2.2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1) ความถี่และวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศของอาจารย์ จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชใช้สารสนเทศค่อนข้างมาก คือ ร้อยละ 40.4 ใช้ทุกวัน และร้อยละ 28.9 ใช้ 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อมีการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้วยแล้ว เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้โดยที่ไม่จำกัดสถานที่ อาจารย์สามารถสืบค้นสารสนเทศได้ไม่ว่าอยู่ที่บ้านหรือที่ทำงาน และจากผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชใช้ที่ทำงาน รวมทั้งที่บ้านเป็นสถานที่แสวงหาสารสนเทศในระดับมาก และผลการวิจัยจากคำถามปลายเปิดยังชี้ให้เห็นว่าอาจารย์ถึงร้อยละ 88.9 ที่เห็นว่าการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้สืบค้นสารสนเทศได้บ่อยครั้งมากขึ้น สะดวกรวดเร็ว และได้รับสารสนเทศที่ต้องการมากขึ้น และมีความสะดวกสามารถสืบค้นสารสนเทศได้ทั้งจากที่บ้านและที่ทำงาน (ตารางที่ 27) ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นสารสนเทศช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้ใช้สารสนเทศได้บ่อยขึ้น โดยส่วนใหญ่ใช้ทุกวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดา จันทร์ประเสริฐ (2541) ที่พบว่าการใช้อินเตอร์เน็ตสามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวก ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการสืบค้นสารสนเทศเป็นประจำ โดยผลการวิจัยยังพบว่าอาจารย์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการผลิตเอกสารการสอน ตำราวิชาการและงานวิจัย รวมทั้งเพื่อเตรียมการสอน เนื่องจากอาจารย์ มสธ. มีภาระหน้าที่ในการเตรียมการสอน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวดี เถลิงสุขวัฒนวัฒนา (2532) และงานวิจัยของจิราภรณ์ ไทยโกษา (2544) ที่พบว่า อาจารย์สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์หลักในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการสอนและการผลิตผลงานทางวิชาการมากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนของการผลิตเอกสารการสอน เนื่องจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่มีระบบการเรียนการสอนทางไกล ที่ไม่มีชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัย ดังนั้นหน้าที่หลักของอาจารย์จึงต้องทำหน้าที่ผลิตเอกสารประกอบการสอนตำราทางวิชาการและงานวิจัย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541)

2) วิธีการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าอาจารย์มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศในระดับมาก คือ การค้นสารสนเทศจากอินเตอร์เน็ต ซึ่งจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศที่ใช้ อาจารย์ได้ให้เหตุผลในการใช้อินเตอร์เน็ตในการแสวงหาสารสนเทศไว้ว่า การค้นจากอินเตอร์เน็ตมีความสะดวก รวดเร็ว และทำให้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการและเกี่ยวข้องมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ สุวรรณแข (2544) ที่พบว่าการสืบค้นจากเว็บไซต์มีความสะดวก รวดเร็ว และทำให้ได้รับสารสนเทศที่ต้องการและเกี่ยวข้องมาก

อย่างไรก็ตามอาจารย์ยังคงใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมากเช่นเดียวกัน ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการที่อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีภารกิจหลักในการผลิตเอกสารการสอน เนื่องจากการเขียนตำราวิชาการจะใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ยังจำเป็นต้องใช้สารสนเทศตีพิมพ์อยู่ เนื่องจากงานวิจัยหรือบทความวิชาการบางชิ้นงานไม่ปรากฏในรูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุรัตน์ บุญประเสริฐ (2535) ที่ชี้ว่าอาจารย์ยังคงใช้สารสนเทศตีพิมพ์ในระดับมาก จึงมีความจำเป็นต้องใช้เอกสารสารสนเทศในห้องสมุดเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีเครื่องมือสำหรับการสืบค้นที่เพียงพอ และมีระยะทางที่ใกล้สะดวกในการเดินทางไปใช้ด้วยตนเอง อาจารย์ส่วนใหญ่จึงยังให้ความสำคัญกับการใช้ห้องสมุดในการสืบค้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

รัตนาวดี เถลิงสุขวัฒนา (2532) และงานวิจัยของจุฑามาศ ถึงนาค (2539) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยยังคงเป็นสถานที่ในการแสวงหาสารสนเทศที่อาจารย์ให้ความสำคัญและมีการใช้มาก และยังเป็นสถานที่รวบรวมทั้งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และสารสนเทศตีพิมพ์

3) ทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ ประเภทสารสนเทศ และรูปแบบสารสนเทศ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับสารสนเทศที่อาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแสวงหา พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่มสาขาวิชาทั้งกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ใช้มาก คือ สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บทความจากอินเตอร์เน็ต ในรูปแบบเนื้อหาเต็มรูป (Full-text) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสารสนเทศจากเครือข่ายอินเตอร์เน็ตและฐานข้อมูลต่างๆในทุกสาขาวิชาจะให้สารสนเทศในรูปแบบเนื้อหาเต็มรูป (Full-text) มากขึ้น และเหตุผลที่มีการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาก น่าจะมาจากการแสวงหาสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้จากทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nweke(1997) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยอิลินอย รัฐชิคาโก ที่พบว่าอาจารย์มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศประเภทสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด แต่น่าสังเกตว่าผลการวิจัยยังพบว่า รองลงมาอาจารย์ยังคงใช้สารสนเทศตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย มากเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากอาจารย์มีความคุ้นเคยกับการใช้สารสนเทศตีพิมพ์ ที่สะดวกในการหยิบอ่าน และสามารถยืมได้ อีกทั้งรูปเล่มมีความคงทน รวมทั้งการใช้สารสนเทศจากอินเตอร์เน็ต ในที่สุดอาจารย์ก็สั่งพิมพ์ออกมาใช้ในรูปสารสนเทศตีพิมพ์ ซึ่งต่างจากงานวิจัยการใช้สารสนเทศในช่วงปี พ.ศ.2540 ลงไป ที่พบว่าอาจารย์มีการใช้สารสนเทศประเภทสารสนเทศตีพิมพ์มากที่สุด เช่นงานวิจัยของจารุรัตน์ บุญประเสริฐ(2535)

4) แหล่งสารสนเทศที่ใช้แสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ จากการวิเคราะห์พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาก ได้แก่ เว็บไซต์เฉพาะสาขาวิชา เว็บไซต์สถาบันการศึกษา เว็บไซต์องค์กรเอกชน และเว็บไซต์หน่วยงานราชการ ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์มีมีภาระหน้าที่ในการเขียนตำราทางวิชาการและเอกสารการสอน จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนที่เป็นวิชาการ ซึ่งข้อมูลของเว็บไซต์เหล่านี้เป็นข้อมูลวิชาการที่เชื่อถือได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ และมีการประเมินความน่าเชื่อถือแล้ว จึงทำให้อาจารย์มีการเข้าใช้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ สุวรรณแข (2544) ที่พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยสืบค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก รวมทั้งการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์ให้เหตุผลว่ามีความสนุกและเพลิดเพลินกับการสืบค้นสารสนเทศผ่านเว็บไซต์

เมื่อพิจารณาภาพรวมพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ระหว่างอาจารย์ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์มีการใช้สารสนเทศไม่ตีพิมพ์ในระดับปานกลางด้วยค่าเฉลี่ยที่สูง ได้แก่ ทัศนวัสดุ โสตวัสดุ และโสตทัศนวัสดุ ในขณะที่อาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใช้น้อย เนื่องจากอาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์ส่วนหนึ่ง คือ อาจารย์จากสาขาวิชานิเทศศาสตร์ซึ่งมีการเรียนการสอนวิชาชีพการผลิตสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ จึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศไม่ตีพิมพ์ แต่ในด้านประเภทสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์พบว่า มีความต่างกันด้านเนื้อหาที่ใช้ กล่าวคือ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์จะใช้ฐานข้อมูล Science Direct ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสาขาวิชาอื่น และอาจารย์สาขาวิชามนุษยศาสตร์มีพฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูล ERIC ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสาขาวิชาอื่น อาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมการใช้

ฐานข้อมูล e-Book และ e-Newspaper ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสาขาวิชาอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวดี เถลิงสุขวัฒนา (2538) ซึ่งศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช งานวิจัยระเบียบ สุภวิธี (2538) และงานวิจัยของดวงจันทร์ พยัคพันธุ์(2539) ที่พบว่าความแตกต่างด้านสาขาวิชาที่อาจารย์สังกัดมีผลต่อเนื้อหาสารสนเทศและฐานข้อมูลที่ใช้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ต่างสาขาวิชาของ Skelton (1975) ดังที่แสดงไว้ตารางเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่พบว่าผู้ใช้จะใช้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชา

5) ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่าอาจารย์มีปัญหาทุกด้านค่อนข้างน้อย ทั้งปัญหาส่วนบุคคล และปัญหาเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดจะพบว่าปัญหาที่อาจารย์กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มีมากกว่าปัญหาในเรื่องอื่นๆ คือ ปัญหาคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยขัดข้องและช้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการแสงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยในช่วงหลังปี พ.ศ.2540 ที่พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการขัดข้องของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ล่าช้าหรือขัดข้องมากที่สุด เช่นงานวิจัยของเยาวลักษณ์ สุวรรณแข ซึ่งศึกษาการใช้สารสนเทศอินเตอร์เน็ตของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และงานวิจัยของ Nweke (1997) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยอิลินอย รัฐชิคาโกและผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงข้อปัญหาที่ต่างจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการแสงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยในช่วงก่อนปี พ.ศ.2540 ที่พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการไม่มีเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ความเก่าล่าสมัยของสารสนเทศ และการไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศ เช่นงานวิจัยของมาลี เสียงไทย (2534) เรื่องความต้องการและการใช้สารนิเทศของอาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนสาเหตุที่พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่มสาขาวิชามีระดับปัญหาในทุกด้านในระดับน้อยเช่นเดียวกัน เป็นเพราะอาจารย์ทุกกลุ่มสาขาวิชามีระดับความรู้ความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในระดับใช้งานได้ดีเช่นเดียวกัน

2.3 ผลการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ และจากการยืนยันของอาจารย์จากคำถามปลายเปิดสามารถสรุปได้ว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ อาจารย์มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศโดยการสืบค้นสารสนเทศผ่านคอมพิวเตอร์จากที่ทำงานและจากที่บ้านมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีอาจารย์บางส่วนที่เดินทางไปใช้สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. ในระดับมากก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นสารสนเทศสามารถทำได้จากทุกที่ทุกเวลา และการได้รับการสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัยในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้แก่อาจารย์ทุกสาขาวิชาไว้ใช้งาน รวมทั้งการมีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยที่เชื่อมต่อกับระบบภายนอกต่างๆทำให้สามารถสืบค้นแลกเปลี่ยนข้อมูลได้กับทุกเครือข่ายในโลก รวมถึงข้อบ่งชี้จากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศที่ระบุว่า การใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ

อิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเตอร์เน็ต และฐานข้อมูลต่างๆสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลาที่ต้องการ และทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาสารสนเทศมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแหล่งสารสนเทศพบว่า อาจารย์มีการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยที่สืบค้นจากเว็บไซต์เฉพาะสาขาวิชา เว็บไซต์สถาบันอุดมศึกษา เว็บไซต์หน่วยงานราชการ สำหรับประเภทสารสนเทศ พบว่า อาจารย์ใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยรูปแบบสารสนเทศที่ใช้มากคือ สารสนเทศเนื้อหาเต็มรูป (Full Text) ที่เป็นเช่นนี้เพราะแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีความง่ายและสะดวกในการเข้าใช้งาน และมีความรวดเร็วในการสืบค้น อีกทั้งผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าอาจารย์ทุกกลุ่มสาขาวิชามีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตได้ดี ทำให้อาจารย์มีพฤติกรรมการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า อาจารย์ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ อินเตอร์เน็ต โดยผ่านกลไกการสืบค้น ได้แก่ Google และ Yahoo ฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมห้องสมุด(OPAC) และฐานข้อมูลออนไลน์ จากคำถามปลายเปิดเรื่องการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ อาจารย์ให้เหตุผลที่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เพราะสามารถสืบค้นได้สะดวก รวดเร็ว ใช้งานง่าย และได้รับสารสนเทศที่ทันสมัย ปริมาณมาก รวมถึงสามารถสืบค้นได้จากทุกสถานที่ทุกเวลา และยังเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับเพื่อนนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศผ่านทางเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ในขณะที่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศระบบมือ ได้แก่ บัตรรายการ บัตรดรรชนีวารสาร น้อยลงถึงไม่ใช้เลย เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่ทันสมัย ใช้งานยาก ไม่สะดวก และไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยช่วงหลังปี พ.ศ.2540 ที่พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยมีพฤติกรรมการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แทนที่การใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศระบบมือ เช่นงานวิจัยของเหลาทอง สุริยะ(2543) และงานวิจัยของ Curtis (1997)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชาที่สังกัด พบว่าจะมีความต่างกันในด้านเนื้อหาของฐานข้อมูลที่ใช้ เนื่องจากอาจารย์ในแต่ละกลุ่มจะใช้งานฐานข้อมูลในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงจันทร์ พยัคพันธุ์ (2539) ศึกษาการใช้สารสนเทศของอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งพบว่า อาจารย์มีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่สังกัด โดยจะเลือกใช้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่สังกัดเป็นหลัก

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเมื่อมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตในการสืบค้นสารสนเทศมีผลทำให้พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้และเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้รูปแบบสารสนเทศและเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ในอดีตที่ผ่านมา ข้อมูลยืนยันจากการศึกษางานวิจัยก่อนปี พ.ศ.2540 ซึ่งพบว่ามีการใช้บัตรรายการและบัตรดรรชนีวารสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศระบบมือเป็นเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศหลัก และใช้สารสนเทศตีพิมพ์เป็นสำคัญ ซึ่งต่างจากพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในปัจจุบัน ที่พบว่าอาจารย์ใช้เครื่องมือสืบค้น

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ได้แก่ อินเตอร์เน็ต ฐานข้อมูลออนไลน์ และฐานข้อมูลรายการบรรณานุกรมห้องสมุด(OPAC) และใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ได้แก่ บทความจากอินเตอร์เน็ต

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย ก็ยังมีข้อมูลที่พบว่ามีอาจารย์ยังคงใช้สารสนเทศตีพิมพ์และเข้าใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับมาก เหตุผลเนื่องจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีปริมาณมาก และยากต่อการประเมินหาความน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังมีไม่ครบถ้วนและไม่ได้ให้สารสนเทศในรูปเนื้อหาเต็มรูป(Full Text) ทุกรายการ โดยเฉพาะในส่วนของทฤษฎีใหม่ ตำราวิชาการใหม่ที่มักไม่มีในอินเตอร์เน็ต ทำให้อาจารย์ยังต้องพึ่งสารสนเทศตีพิมพ์ รวมทั้งยังคงต้องพึ่งการเข้าใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอยู่เช่นเดียวกัน เนื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวบรวมทั้งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และสารสนเทศตีพิมพ์ที่เชื่อถือได้และไม่มีในอินเตอร์เน็ต ได้แก่ ตำราวิชาการเนื้อหาเต็มรูปและทฤษฎีใหม่ๆ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าอาจารย์ยังคงใช้สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. มาก ดังนั้นสำนักบรรณสารสนเทศควรมีจัดการให้บริการให้มีประสิทธิภาพรองรับความต้องการใช้ของอาจารย์ เช่น การจัดสถานที่รองรับจำนวนผู้ใช้ การจัดหาสารสนเทศในทุกสาขาวิชาอย่างเพียงพอ การจัดหาเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ไว้ให้บริการ

3.2 อาจารย์ยังคงให้ความสำคัญกับสารสนเทศตีพิมพ์และยังมีการใช้อยู่มาก ดังนั้นสำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. จึงควรจัดซื้อ จัดหาสารสนเทศตีพิมพ์ในทุกสาขาวิชาให้เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์ ถึงแม้สารสนเทศในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์จะมีราคาแพงขึ้น ซึ่งสวนทางกับงบประมาณของห้องสมุดที่ได้รับลดลงทุกปี ห้องสมุดควรหาวิธีการจัดหาในรูปแบบที่ทำให้ผู้ใช้ได้ใช้สารสนเทศที่ต้องการมากที่สุด โดยอาจจะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับห้องสมุดอื่นๆในการจัดซื้อสารสนเทศ

3.3 ข้อมูลจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าฐานข้อมูลที่สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. บอกรับ เช่น ฐานข้อมูล e-Encycropedia ฐานข้อมูล Science Direct มีการใช้น้อย สำนักบรรณสารสนเทศจึงควรจัดประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลและวิธีการใช้ฐานข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ผ่านแผ่นพับ การจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูล และควรพิจารณาเรื่องการสั่งซื้อในอนาคต

3.4 ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชยังมีอาจารย์อีกจำนวนหนึ่งที่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่คล่อง ดังนั้นสำนักบรรณสารสนเทศควรจัดสอนการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์สำหรับอาจารย์ที่มีปัญหาการใช้งานไม่เป็นหรือไม่คล่อง

3.5 อาจารย์มีการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นจากที่ทำงานและที่บ้านมาก ประกอบกับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขัดข้องบ่อย สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงควรดูแลเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อให้อาจารย์สามารถสืบค้นสารสนเทศจากที่ทำงานและที่บ้านได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้แก่ นักศึกษาและอาจารย์ โดยควรทำการศึกษาทุกๆ 5 ปี เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศตลอดเวลา

4.2 ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

4.3 ศึกษาการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บอกรับ